

Protocol Leesproblemen en dyslexie

Geloof in onderwijs

DE ARK - DE WEGWIJZER - ICHTHUSSCHOOL - DE RANK -

KON. JULIANASCHOOL - KON. WILHELMINASCHOOL - EBEN-HAËZER - DE BRON

Inhoudsopgave

1 Protocol Dyslexie	3
1.1 Wat is dyslexie?	3
1.1.1 Richtlijn Dyslexie en Protocol Ernstige Dyslexie (Protocol 3.0)	3
1.1.2 Criteria voor aanmelding voor vergoed onderzoek ED	4
1.1.3 Hardnekkigheid	4
1.1.4 Enkelvoudigheid	4
1.2 Screening	4
1.3 Stappenplan	5
Zorgniveau 1	6
Zorgniveau 2	6
Zorgniveau 3	6
Zorgniveau 4	6
2 Dyslexieonderzoek	6
2.1 Zoek een behandelaar	6
2.2 Ouders melden zich aan.	6
2.3 School	6
2.4 Behandelaar	6
2.5 Behandeling	7
3 Meer informatie	7

CONTACTGEGEVENS

ADRES Hoofdstraat 69a, 2861 AL Bergambacht,
TELEFOON (0182) 35 08 70,
EMAIL info@pcpokrimpenerwaard.nl
IBAN NL69 RABO 0130 0367 22,
KVK NR. 24379256 Rotterdam

1 Protocol Dyslexie

1.1 Wat is dyslexie?

In Nederland wordt officieel de volgende definitie van dyslexie gehanteerd:

Dyslexie is een specifieke leerstoornis die op verschillende manieren gedefinieerd kan worden. Stichting Dyslexie Nederland stelt dat continuïteit in haar definitie van dyslexie gewenst is. Tegelijkertijd is het belangrijk om de definitie van dyslexie nauw te laten aansluiten bij recente internationale omschrijvingen van specifieke leerstoornissen. In de vijfde editie van de *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders* (DSM-5, 2013), een wereldwijd gebruikt systeem voor de classificatie van mentale stoornissen, wordt een omschrijving gegeven van specifieke leerstoornissen, waaronder problemen met lezen en spellen. De omschrijving in de DSM-5 is gebaseerd op uitgebreid literatuuronderzoek en consultatie van talrijke experts (Tannock, 2013). Kenmerkend voor de definitie is dat zij, net als de SDN-definitie uit 2008, uitsluitend betrekking heeft op de manifestatie van de stoornis op het niveau van de vaardigheid. De huidige definitie van Stichting Dyslexie Nederland sluit nauw aan bij de omschrijving van een specifieke leerstoornis in de DSM-5 en luidt als volgt:

Dyslexie is een specifieke leerstoornis die zich kenmerkt door een hardnekkig probleem in het aanleren van accuraat en vlot lezen en/of spellen op woordniveau, dat niet het gevolg is van omgevingsfactoren en/of een lichamelijke, neurologische of algemene verstandelijke beperking. (Stichting Dyslexie Nederland, 2016)

Het eerste deel van de definitie is vrijwel identiek aan de SDN-definitie uit 2008. Op basis van de definitie van een specifieke leerstoornis in de DSM-5 zijn daar exclusiefactoren (uitsluitingsgronden) aan toegevoegd. Een aantal elementen uit de definitie kan aan de hand van de DSM-5 verder toegelicht worden.

1. Met een probleem wordt bedoeld dat het niveau van het lezen en/of spellen op woordniveau beduidend en kwantificeerbaar lager is dan wat op grond van de chronologische leeftijd van het individu verwacht mag worden. Er moet sprake zijn van een significante achterstand.
2. Hardnekkig betekent dat het probleem met lezen en/of spellen gedurende minimaal 6 maanden aanwezig moet zijn ondanks interventies gericht op het remediëren ervan. De achterstand is dus persistent en daarbij resistent voor instructie, kortom hardnekkig. De interventies moeten minimaal betrekking hebben op zorgniveau 3, dat wil zeggen dat ze hebben plaatsgevonden op school, maar buiten de context van reguliere (zorgniveau 1) of verlengde instructie (zorgniveau 2) in de klas.
3. Exclusiefactoren, factoren die uitgesloten moeten worden als verklaring van hardnekkige problemen in lezen en/of spellen, zijn onder meer: algemene verstandelijke beperkingen, doof- of slechthorendheid, blind- of slechthorendheid, neurologische stoornissen, onvoldoende beheersing van de instructietaal en algemene omgevingsfactoren, zoals inadequaat onderwijs.

1.1.1 Richtlijn Dyslexie en Protocol Ernstige Dyslexie (Protocol 3.0)

Het leerlingdossier wordt beoordeeld op ernstige en hardnekkige uitval op woordlezen en/of spellen die niet op een andere manier verklaard kan worden. De scores voor lezen en/of spellen moeten daarbij in ieder geval onder de 10% liggen. Leerlingen in het basisonderwijs die bij het diagnostisch onderzoek voor woordlezen onder 6,7% scoren, komen naast de diagnose 'dyslexie' ook nog in aanmerking voor de 'behandelindicatie Ernstige Dyslexie' met toegang tot de vergoede dyslexiezorg. (ingang januari 2022). Er wordt nog wél naar spelling in de screening voor de aanmelding van ED gekeken, maar onder bepaalde voorwaarden, namelijk naast de gesignaleerde ernstige spellingproblemen moet er in ieder geval ook sprake zijn van ernstige leesproblemen. Voor een aanmelding voor vergoede zorg in het kader van Ernstige Dyslexie is het een noodzakelijke voorwaarde dat de leerling in ieder geval zeer zwakke scores voor technisch lezen op woordniveau heeft (scores onder de 10% ofwel E-scores).

1.1.2 Criteria voor aanmelding voor vergoed onderzoek ED

Tijdens 3 opeenvolgende meetmomenten heeft de leerling E-scores of V- (V-min) scores op de DMT leeskaarten 1+2+3 óf de leerling heeft 3 keer E of V- (V-min) scores op Cito DMT woordleeskaarten 1+2+3 tijdens 3 opeenvolgende meetmomenten en 3 keer lage D (V) bij Cito Spelling. NB: Bij een doubleur worden de leesresultaten van het lezen vergeleken met leeftijdgenoten. De resultaten voor spelling worden vergeleken met klasgenoten.

1.1.3 Hardnekkigheid

Voor het aantonen van de didactische resistentie (hardnekkigheid) worden de effecten van de gepleegde interventies beoordeeld. De interventies moeten zijn beschreven in een handelingsplan.

Een leerling moet gedurende minimaal twee periodes van 10-12 weken gerichte begeleiding voor lezen en/of spelling hebben ontvangen. Wanneer tijdens het eerste meetmoment uitval wordt geconstateerd, dient het onderwijsaanbod 60 minuten per week, gedurende 10-12 weken te worden geïntensiveerd. De intensivering bestaat uit extra instructie en begeleide oefening, waarbij gebruik wordt gemaakt van aanvullende materialen uit de eigen lees- en spellingmethode.

Als de leerling bij het tweede meetmoment nog steeds uitval laat zien, volgt er een extra intensieve en systematische aanpak door het inzetten van een specifieke interventie van 60 minuten per week, gedurende 10-12 weken. Deze intensivering vindt individueel of in een klein groepje plaats en is een doelgerichte begeleiding, gericht op de hiaten in de lees- en spellingvaardigheden van de leerling.

Aan deze begeleiding dient een foutenanalyse ten grondslag te liggen. Voor deze specifieke interventie moet gebruik worden gemaakt van remediërende programma's of methodieken voor lezen en spellen.

Als bij de evaluatie na het derde meetmoment blijkt dat de resultaten op de lees- en spellingtoetsen zeer zwak zijn, kan worden geconcludeerd dat er sprake is van hardnekkigheid.

1.1.4 Enkelvoudigheid

Als er sprake is van comorbiditeit of als hier een vermoeden van is, wordt beoordeeld of deze belemmerend lijkt te zijn voor de behandeling. Het is van belang dat in het leerling dossier aangetoond wordt, dat er op school geen belemmeringen in het begeleiden van de leerling geconstateerd worden of dat de gedragskenmerken van de stoornis onder controle zijn.

Voor alle genoemde punten geldt dat het aan de hoofdbehandelaar is om te bepalen of aan de eisen is voldaan. Het is van belang dat een school duidelijk en onderbouwd beargumenteert waarom wordt gedacht aan een ernstige en hardnekkige achterstand en aan een enkelvoudige problematiek. Het leerling dossier wordt getekend door de directeur van de school.

1.2 Screening

1. Intakeformulier, waarin opgenomen is of er dyslexie in de familie zit
2. Risicoscreening in groep 2 (januari/juni)
3. Herfstsignalering

1.3 Stappenplan

Actie	Toelichting	Vervolgactie onderwijs en begeleiding
Intakeformulier, waarin opgenomen is of er dyslexie in de familie zit		
Risicoscreening groep 2		
Herfstsignalering groep 3		
Hoofdmeting 1	Afname van gestandaardiseerde/genormeerde toetsen op de hiervoor geschikte momenten	Effectief leesonderwijs op ondersteuningsniveau 1. In elk geval krijgen leerlingen die tot de zwakste 20-25% behoren extra begeleiding op minimaal ondersteuningsniveau 2.
(tussenmeting)	Eventueel vindt er een tussenmeting plaats	
Hoofdmeting 2	Afname van gestandaardiseerde/genormeerde toetsen op de hiervoor geschikte momenten.	Effectief leesonderwijs op ondersteuningsniveau 1. In elk geval krijgen leerlingen die tot de zwakste 20-25% behoren extra begeleiding op minimaal ondersteuningsniveau 1 en 2. Leerlingen die tot de zwakste 10% behoren, krijgt begeleiding op ondersteuningsniveau 1, 2 en 3
Tussenmeting	Na een periode van 10 – 12 weken intensieve begeleiding vindt er een tussenmeting plaats. Ruwe scores en vaardigheidsscores van een leerling worden vergeleken met de scores van hoofdmeting 2 om effect van begeleiding te bepalen. Daarna volgt er een tweede periode van 10-12 weken intensieve begeleiding.	Voortzetting van de (extra) begeleiding op ondersteuningsniveau 1, 2 en 3 met eventuele aanpassingen.
Hoofdmeting 3	Afname van gestandaardiseerde/genormeerde toetsen op de hiervoor geschikte momenten.	Bepaald wordt welke begeleiding een leerling vervolgens nodig heeft op school en of een leerling voor doorverwijzing naar de zorg in aanmerking komt.
Doorverwijzing?	Een leerling komt voor doorverwijzing naar de zorg in aanmerking als: 1. De scores op de 3 hoofdmetingen waren: • Woordlezen (E score: laagste 10 %) Of • Woordlezen (D score (laagste 20%)) • Spelling (E score laagste 10%)	Ook tijdens en na de behandeling in de zorg krijgen leerlingen extra begeleiding. Hoe de leerling in het onderwijs kan worden begeleid wordt afgestemd met de zorgleerling.

Zorgniveau 1

Goed lees- en spellingonderwijs in de klas met aandacht voor verschillen tussen leerlingen met een kwalitatief goede instructie, effectief gebruik van de lees- en spellingmethode, voldoende tijd voor lees- en spellingonderwijs en een klassenmanagement dat op orde is.

Zorgniveau 2

De leerkracht gaat door met goed lees- en spellingonderwijs in de klas en biedt daarnaast verlengde en verdiepte instructie, meer begeleide inoefening en oefentijd en duidt de leerlingresultaten in termen van eigen handelen en bijstelling instructie. Er vindt overleg plaats met de intern begeleider en/of RT-er over de voortgang.

Zorgniveau 3

Inzet van specifieke lees- en spellinginterventies. Het aanbod op zorgniveau 1 en 2 blijft gehandhaafd. Voor deze leerlingen is een individueel handelingsplan opgesteld met als extra: minimaal 3x 20 minuten per week intensieve op de leerling toegespitste instructie en oefening die zowel individueel als gericht op een kleine groep (max. 4 leerlingen) mag zijn. Of een jaar lang 30 minuten per week. Er wordt gebruik gemaakt van erkende materialen en methodieken/ methoden. Als deze interventie niet effectief blijkt kan aangemeld worden voor een dyslexieonderzoek. De stappen die horen bij ondersteuningsniveau 1, 2 en 3 worden gezet door de school en vallen onder de zogenaamde basisondersteuning. Ook tijdens en na de behandeling op zorgniveau 4 blijven leerlingen met dyslexie begeleid worden op school, met de daarbij passende ondersteuning.

Zorgniveau 4

Diagnostiek en behandeling door een gespecialiseerde gedragswetenschapper.

2 Dyslexieonderzoek

2.1 Zoek een behandelaar

<http://www.zorgkeuzemiddenholland.nl/Jeugd>

De scholen van de PCPO Krimpenerwaard werken bij de aanvraag naar onderzoek en behandeling samen met de onderstaande partners:

- Opdidakt
- Driestar Educatief
- RID
- Onderwijsadvies
- Provens (HB leerlingen)
- Braams

2.2 Ouders melden zich aan.

Na overleg tussen IB en ouders vullen ouders de oudervragenlijst in. Deze oudervragenlijst is doorgaans op de website van de aanbieder te vinden.

2.3 School

De Intern Begeleider stelt het leerling dossier samen waarbij gebruik gemaakt wordt van de documenten op de website van de aanbieder. Deze formats geven een duidelijk handvat welke informatie verwerkt dient te worden in het dossier van de leerling. Van belang is dat aangetoond moet kunnen worden dat gedurende een periode van 6 maanden 3 keer per week 20 min intensief aanbod is gerealiseerd.

2.4 Behandelaar

- Middels diagnostiek wordt bepaald of de leerling in aanmerking komt voor behandeling. Het aangeleverde dossier wordt gescreend en geeft uitsluitsel of behandeling gaat plaatsvinden.
- Na screening van het dossier worden ouders en school geïnformeerd over het vervolg.

- De behandelaar vraagt een beschikking aan bij de gemeente waarna de gespecialiseerde gedragswetenschapper een start maakt met de behandeling.

2.5 Behandeling

Als de beschikking is afgegeven, geeft de behandelaar aan dat het onderzoek wordt gestart en wanneer de behandeling kan starten.

Tijdens de behandeling worden afspraken gemaakt over de afname van leestoetsen en het aanbod op school.

3 Meer informatie

- Protocol dyslexie groep 1 en 2
- Protocol dyslexie groep 3
- Protocol dyslexie groep 4
- Protocol dyslexie groep 5 tot en met 8

In de omgeving Intern Begeleiders binnen SharePoint zijn bovenstaande protocollen opgeslagen.